טוחנין ומפקידין אצל אוכלי שביעית ואצל אוכלי פירותיהן בטומאה אבל לא לאוכלי שביעית ולא לאוכלי פירותיהן בטומאה אמר אביי התם בכהן החשוד לאכול תרומה בטומאה עסקינן דהוה ליה טומאה דאורייתא אי הכי מפקידין ורמינהו [א]מפקידין תרומה אצל ישראל עם הארץ ולא אצל כהן ע"ה מפני שלבו גס בה א"ר אילעא הכא במאי עסקינן [ב]בכלי חרש המוקף צמיד פתיל וליחוש שמא תסיטנו אשתו נדה אלא א"ר ירמיה לא קשיא [ג]כאן בפירות שהוכשרו כאן בפירות שלא הוכשרו ורמינהו [ד]המוליך [ד]חטין לטוחן כותי או לטוחן ע"ה הרי אלו בחזקתן [ה]למעשר ולשביעית אבל לא לטומאה האי מאי רומיא לאו אוקימנא בפירות שלא הוכשרו ודקארי לה מאי קארי לה משום דקא בעי למירמי אחריתי עלה הרי אלו בחזקתן למעשר ולשביעית ולחלופי לא חיישינן ורמינהו [ו][ה]הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שחשודה מחלפת המתקלקל התם כדקתני טעמא אמר רבי יהודה רוצה היא בתקנת בתה ובושה מחתנה ולעלמא לא חיישינן והתנן[ז] [ו]הנותן לפונדקית מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שמחלפת התם מוריא ואמרה בר בי רב ליכול חמימא ואנא איכול קרירא ואכתי לעלמא לא חיישינן [ח]והתניא אשת חבר טוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא טמאה אבל לא בזמן שהיא טהורה ר"ש בן אלעזר אומר אף בזמן שהיא טמאה לא תטחון מפני שחברתה

נותנת

טוחנין. תבואה מתוקנת: **ומפקידין.** אותה אצל אוכלי שביעית שאין חשודים לא להחליף ולא ליגע: **אבל לא לאוכלי שביעית.** תבואה של עוברי עבירה אין טוחנין אותה להם שאסור לסייען בעבירתם ומתני' קתני טוחנת עמה ומוקמת לה באוכל חולין בטומאה: **אמר אביי הוא בכהן כו'.** דאיסורא דאורייתא הוא כדפרישית: **אי הכי מפקידין.** אי בכהן קאי מי מצי מפקידין אצלו ולא חייש שמא יגע: **אצל ישראל עם הארץ.** דמתוך שאינו רגיל בה לא יגע בה: **גם בה.** רגיל בה פריוו"ך: **נדה.** מטמאה את משאה ואע"פ שאין נוגעת: **כאן.** הא דתני אין מפקידין בשהוכשרו והא דתני מפקידין בשלא הוכשרו ותרוייהו בתרומה ובשלהן אסור לסייען דחבר לא ידע אי הוכשרו אי לא: **לטוחן.** זה שם האומן בלשון המשנה: **בחזקתן.** שאין חשוד להחליף בשאינו מעושר ובפירות שביעית: **אבל לא לטומאה.** חיישינן שמא נגע ולעיל קתני מפקידין אצלם: **מאי קארי לה.** הא איתרלא לה הכי: **למירמא אחריתי עלה.** על הדא דקתני בחזקתן למעשרות ולכך קבעה בגמ' הכא למירמא עלה ולפרושה דלא תקשי לן: **הנותן לחמותו.** עיסה לתקנה לו והוא חבר והיא אשת עם הארץ והטבילה לכך: **שהיא חשודה מחלפת המתקלקל.** ונותנת לו היפה שלה. הלכך מעשר את שהוא נותן לה שאם תחליפנו נמצא מאכילה שאינו מעושר ואת שהוא נוטל הימנה שאם החליפתו נמצא אוכל שאינו מעושר: **רוצה היא כו'.** ולא לרעה היא מחלפת: **לפונדקית.** תלמיד היושב לפני רבו ונתאכסן אצל עם הארץ ופונדקית אופה לו את עיסתו: **שחשודה מחלפת.** לא גרסינן הכא המתקלקל: **התם נמי לטובה היא מתכוונת.** ומוריא לעצמה הוראת מצוה בחלוף זה: **בר בי רב כו'.** חמימא וקרירא לאחר ב' ימים או ג' היא מחליפה: **טוחנת.** מסייעתה: **בזמן שהיא טמאה.** אשת חבר דכיון דדימי טומאה אינה רגילה ליגע בטהרות לא חיישינן שמא תטול ותתן לתוך פיה:

נותנת

מלאכתו לתרומה [א] וי"ל דלא דמי דהכא אם מפריש קודם גלגול אין שם חלה עליה כלל [ב] אבל התם חל שם תרומה קודם גמר מלאכתו כגון מעשר שהקדימו בשיבולין וגם אסור באכילת קבע ומ"מ אסור הכא משתטיל למים אע"ג דלא מיחייבא בחלה עד שתגלגל [ג] ומיהו קשה דתנן נמי התם בפרק ר' ישמעאל (ע"ז דף נה:) נחתום שהיה עושה בטומאה לא לשין ולא עורכים עמו ותני עלה [ד] לא בוררין עמו ובירושלמי) פריך [ה] ומשני כאן בלותת כאן בשאינו לותת [ו] ומיהו האי שינויא לא יתיישב אלא לאביי דמחמיר לענין טומאה [ז] טפי מלענין דמאי אבל לרבא שרי אפי' בהוכשרו כיון דטומאת חולין הוא ולא אסר אלא משתטיל למים ור"ת תירץ דהתם העושה פירות בטומאה קתני משמע דודאי בטומאה קא עביד וכן נחתום העושה בטומאה להכי החמירו משעת בלירה ובדירה אבל הכא לא איירי אלא בחשוד בעלמא והא דפריך הכא מאין טוחנין לאוכלי פירות בטומאה לאוכלי לא משמע אלא חשדא בעלמא וחשוד קרי ליה בתר הכי וא"ת דבפ"ק דנדה (דף ו:) אמרינן תנן התם נולד לה ספק טומאה [ח] עד שלא גלגלה תעשה בטומאה [ט] משגלגלה תעשה בטהרה והכא אסרינן משתטיל למים וי"ל דשאני התם דכבר נולד לה ספק טומאה לא חיישינן כל כמה דלא איחייבה בחלה ואין הפסד לכהן דבלאו הכי לא יאכל הכהן את החלה אבל הכא בטהורה אסור משתטיל למים: **אמר אביי בכהן חשוד.** [י] אליבא דרבא משני דלדידיה לא קשיא מידי וכן אלינו בכמה מקומות בפרק כילד מעברין (עירובין דף נו:) בשמעתא דטבלא מרובעת ובפרק חלון (שם דף עו:): **וליחוש שמא תסיטנו אשתו נדה.** אבל להיסט עם הארץ גופיה לא חיישינן [יא] וכן לקמן ובא עם הארץ ונוטל את שתיהן ואינו חושש [יב] היינו משום דלא גזרו עליו חומרא יתירה כגון משכב ומושב והיסט דאין צבור יכולין לעמוד בה וכן מוכח במסכת טהרות בפ"ז (משנה ו) דתנן הגנבים שנכנסו לבית אין טמא אלא מקום רגלי הגנבים ומה הן מטמאין אוכלין ומשקין וכלי חרס הפתוחים אבל משכבות ומושבות וכלי חרס המוקפין צמיד פתיל טהורין ואם יש עמהן עובד כוכבים או אשה הכל טמא משמע בהדיא דאין עם הארץ עושה משכב ומושב [יג] והשתא הא דתנן) בגדי ע"ה מדרס לפרושים בגדי פרושים מדרס [יד] כו' ומפרש רבא בפ' שני דחולין (דף לה:) שמא ישבה עליהם אשתו נדה קאי נמי אבגדי ע"ה [טו] והא דאמר בפרק בנות כותים (נדה דף לג:) כותי שטבל ועלה ודרס על בגדי חבר הא דנקט ודרס ולא נקט ונגע לאו משום דאי לא טבל יש לו טומאת מדרס [טז] אלא נקט ודרס משום דבעי ליהוי בגד חבר תחת לרגלו של כותי דהכי קתני התם במתני' (נדה לג.) ומטמא משכב תחתון כעליון אבל בצינורא שלו [יז] שאפשר ליזהר ולעמוד בה גזרו כדמוכח בחומר בקודש (חגיגה דף כג.) ובפרק בנות כותים (נדה דף לג:) והרב ר' משה מפונטיז"א היה מפרש דלשום דבר לא עשו עם הארץ כזב ואינו מטמא אלא מטעם בגדים שמא ישבה עליהם אשתו נדה והרי הוא נושא את המדרס [יח] דצינורא שלו טמא [יט] לפי שנגע בשפתיו ולא מטעם מעיין ואין נראה דא"כ בפרק בנות כותים (שם דף לג:) דקאמר אי משום טומאת ע"ה הא טביל ליה למה ליה למימר הא טביל ליה כי לא טביל נמי לא מטמא כיון [כ] שהוא ערום [כא] דאין נושא מדרס מטמא כלי (א) חרס אחר שפירש מן המדרס [כב] כדתנן במסכת זבים (פ"ה מ"א) ועוד גבי [כג] לדוקי [כד] דפריך התם מה הועיל כ"ג במה שקדש אלא אשתו [כה] תיפוק ליה משום צינורא דע"ה [כו] הרבה הועיל דאם בועל נדה היה נטמא הוא ובגדיו כנושא רוקו של זב ואי משום צינורא דע"ה בגד לחודיה הוא דנטמא משום משקה דמטמא כלי מדרבנן [כז] וא"ת דמשמע הכא דאפילו לתרומה אין היסט לע"ה ובתוספתא דחגיגה (פג) תניא ספק רשות ע"ה מדרסו אלילו והסיטו טהורין לחולין וטמאין לתרומה [כח] וי"ל דהתם חיישינן משום אשתו [כט] אבל לחולין לא חיישינן לאשה לא למדרס ולא להיסט והיא דגנבים שנכנסו לבית מיירי נמי לתרומה [ל]: **משום דקא בעי למירמא אחריתי.** ואע"ג דאקמייתא נמי מצי לאקשויי דקתני טוחנין ומפקידין [לא] ולא חיישינן לאיחלופי מ"מ מייתי לה נמי משום דבעי למירמא מע"ה אעם הארץ: **התם נמי מוריא ואמרה בר בי רב ליכול חמימא.** פי' בקונטרס לטובה אני מכוונת דמוריא הוראת מצוה ולשון מוריא לא משמע כן אלא לשון הוראת היתר כמו מוריא ואמרה תורא מדישיה קא אכיל (חולין דף ו:ח) ועוד דבמשנה קאמר ט) ר"מ עלה אין אנו אחראין לרמאין [לב] ומפרש ה"ר מנחם דבתמי' קאמרה דבר בי רב ליכול חמימא כו' והלא טרחתי בשבילו והא דלא חיישינן לאיחלופי בפ"ק דחולין (ד' ו.) גבי נותן עיסתו לשכנתו לאפות וקדרה לבשל אע"פ שטורחת בשבילו משום דדרך שכנים לטרוח זה בשביל זה: **אשת חבר טוחנת עם אשת ע"ה.** פי' בקונטרס אשת חבר מסייעה לאשת ע"ה בזמן שהיא טמאה דאז לא חיישינן שמא תיטול ותתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר אבל לא בזמן שהיא טהורה דכיון שהיא נוגעת באוכלין חיישינן שמא תתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר וקאמר השתא מגנב גנבה פירוש שנותנת בלא רשות בעלה לאשת חבר ובפ"ק דחולין (שם י) פירש [לג] אע"ג דאשת חבר אינה חשודה לא לאכול גזל ולא לאכול דבר שאינו מעושר חיישינן לשכחה דעביד איניש דמינשי ואכיל מאי יא) דיהיב ליה אבל לתת לאחרים אי לאו דחשודה על הגזל לא מינשיא וזה החילוק דחוק ועוד דאין זה גזילה [לד] דמקבלין דבר מועט מן הנשים [לה] כדאמרינן בסוף הגוזל בתרא (ב"ק דף קיט.) ועוד [לו] הרי היא מסייעת ידי עוברי עבירה ואסור לרבא [לז] ולאביי

דאמר

עין משפט נר מצוה

קכב א ב ג מיי' פי"ב מהל' תרומות הל"ח ע"ש בכ"מ:

ד [מיי' פי"א מהל' מעשר הלכה י"ג]:

קכג ה ו מיי' פי"א מהל' מעשר הלכה י"ב [טוש"ע יו"ד סימן קיט סעי' ג]:

מוסף תוספות

א. והכא לא אסרי' עד שתטיל מים שתקבע לחלה. שיט"ק. ב. דתנן (חלה פ"ב מ"ה) המפריש חלתו קמח לא עשה ולא כלום. שיט"ק. ג. כדתנן אוכלין עראי מן העיסה עד שתתגלגל, משום דאם הגביה שם חלה עליה דתנן כיון שנותנת המים מגבהת חלתה ובלבד שלא יהיה שם חמשת רבעים קמח. תוס' הרא"ש. ד. בירושלמי. תוס' ע"ז שם, וכן הגיה המהרש"א. ה. אמתני' דבוררת, תמן תנינן נחתום שעושה בטומאה לא לשין לא עורכין עמו והכא את אמר הכין. תוס' הרא"ש. ו. פירוש הכא [בע"ז] מיירי שהוכשרו וההיא דגיטין בלא הוכשרו. תוס' בע"ז שם. ז. משום דטבולין לחלה. תוס' הרא"ש. ח. פירוש ספק טומאה הנוהגת אף בחולין. תוס' נדה ו: ד"ה נולד. ט. יכול לגרום לה טומאה ודאית ואין לאסור משום משמרת תרומתי דקודם גלגול אכתי לא פתיכא ביה חלה. תוס' נדה שם. י. אליבא דרבא קא פריך אבל לאביי ניחא דמוקי לה כשהוכשרו, והאי דשני אביי. תוס' הרא"ש. יא. אפי' לענין תרומה. שם. יב. [ואע"ג] דע"ה ה"ה כזב וזב מטמא בהיסט. שיט"ק. יג. ואין מטמא בהיסט. תוס' נדה לג: ד"ה ותיפוק. יד. לאוכלי תרומה, בגדי אוכלי תרומה מדרס לאוכלי קדש. רשב"א. טו. אבל משום עם הארץ עצמו לא חיישינן דאינו מטמא בהסיטו. תוס' חגיגה יט: ד"ה בגדי. טז. [אלא] דאי לא טביל היה טמא מטעם מגעו דהא מוקי לה בכותי ערום. תוס' נדה שם. יז. דגזרו על רוקו כדין משקה זב או זבה. תוס' חגיגה יט: ד"ה בגדי. יח. משום שהוא נושא המדרס שהוא לבוש בגדיו. תוס' חגיגה יט: ד"ה בגדי. יט. כיון שהחזיקו אותם חכמים בטמאים משום משא מדרס, טימאו המשקין. רמב"ן נדה לג: ד"ה ורמינהו. כ. דעל כרחך איירי. תוס' נדה שם. כא. דהאידנא לאו נושא המדרס הוי. תוס' חגיגה שם. כב. ולא הוי אלא ראשון ואינו מטמא כלי. תוס' חגיגה שם. כג. מעשה בכ"ג שסיפר עם. רשב"א. כד. בשוק ונתזה צנורא על בגדיו והוריקו פניו, נכנס אצל אשתו וכו'. רשב"א. כה. אפי' לא היה טמא בשביל אשתו. תוס' חגיגה יט: ד"ה בגדי. [כגון] אפילו ע"ה ישראל דאינו בועל נדה [מ"מ]. רש"י נדה לג: כו. אדרבה. תוס' חגיגה יט: ד"ה בגדי. כז. ואין לומר דמשום גופו לא היה חש רק משום בגדיו דאדרבא טומאת גופו חמירא לן. תוס' חגיגה שם. כח. משמע דלענין תרומה יש לע"ה מדרס והיסט. ר"ש טהרות פ"ז מ"ה. כט. שמא באה והסיטה, ולתרומה חיישינן. ר"ש טהרות פ"ז מ"ה. ל. דלחולין לא חיישינן בשום פעם להיסט כיון דליכא למיחש למגע. ר"ש טהרות פ"ז מ"ה. לא. אצל אוכלי שביעית. ר"ן. לב. פי' ואינו צריך לעשר את שהוא נותן לה, ולא נחוש לתקן את הרמאים שבאין להחליף את אשר לאורחי' טוב ברע. שיט"ק. [ולפירוש הקונטרס] מאי קאמר הא לטובה מתכוונת ואין כאן רמאות. הר"ש במס' דמאי פ"ג מ"ה. לג. שמחלק בין אשת חבר לאשת ע"ה. תוס' חולין ו: ד"ה אשת. לד. דאין הבעל מקפיד בדבר מועט. תוס' חולין ו: ד"ה אשת. במסייעתה. תוס' הרא"ש. לה. לצדקה. תוס' חולין ו: ד"ה אשת. לו. היאך טוחנת עמה אשת חבר. תוס' חולין ו: ד"ה אשת. לז. דמפרש מתני' ד'משאלת אשת חבר לאשת ע"ה נפה וכברה ובוררת וטוחנת עמה' בע"ה דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן, אבל בסתם ע"ה לא, כי היכי דלא תטחון עם חברתה החשודה על השביעית. תוס' חולין ו: ד"ה אשת.

מסורת הש"ס

א) דמאי פ"ג מ"ד, ב) [עי' תוספות בכורות ל. ד"ה מעשרות], ג) דמאי פ"ג מ"ו חולין ו. כל הסוגיא, ד) [דמאי פ"ג מ"ה], ה) תוספתא דטהרות פ"ח ע"ש, ו) [דפירקין ה"י], ז) [חגיגה פ"ב מ"ז], ח) [בסוגיא דהכא סב. נמי איתא], ט) לפנינו איתא ר' יוסי, י) [ע"ב ד"ה שחברתה], יא) [בתוס' חולין איתא: דיהבי וכל"ל.],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וליחוש וכו' מטמא כלי אחר ותיבת חרס נמחק:

לעזי רש"י

פריוו"ץ [פריבי"ץ]. מכיר, מורגל.

מוסף רש"י

הנותן לחמותו. עיסתו לאפות (חולין ו.). **מפני שחשודה מחלפת המתקלקל.** אם יתקלקל הלחם מחליפתו, הלכך מעשר את שהוא נותן לה, דאי מיחלפא ליה שלא יהא חבר זה נותן לפניה מכשול, ואת שהוא נוטל הימנה שמא החליפה, אלמא מיחלפא (שם). **כדקתני טעמא.** דלטובה היא מתכוונת, אבל על הגזל, כגון לאדם נכרי שאין דעתה להחליף להטיב לו, אף להרע אינה חשודה (שם). **ולעלמא.** דליכא למימר להטיב מתכוונת, **לא חיישינן.** שמא תחליף ליטול היפה לעצמה (שם ו:). **הנותן לפונדקית.** שלו לתקן לו עיסה וקדירה (שם). **מפני שחשודה מחלפת.** והא הכא דלאו לטובה היא דאיש נכרי הוא, ובמסכת דמאי תנינא לה ולא קתני המתקלקל, אלמא על הגזל חשודה (שם). **התם מוריא כו'.** התם נמי לטובה היא מתכוונת והא דלא תנא בה המתקלקל משום דאפילו אין מתקלקל נמי אם נצטנן הלחם קודם שאכלו מחלפת ליה דמוריא הוראה לעצמה לטובה אני מתכוונת, בר בי רב ליכול חמימא כו', אבל נותן לשכנתו אין לה לחוש עליו ולא מחלפת לטובה, שהרי אין סמוך עליה תמיד כאכסנאי, ולהרע נמי לא חשידא אגזל (שם). **טוחנת.** מסייעת להנהיג את הריחים כשהיא טוחנת את התבואה של עם הארץ, **בזמן שהיא טמאה.** שאשת חבר טמאה ליכא למיחש שמא תשכח ותתן לתוך פיה דבר שאינו מעושר, דכיון דטומאה היא אינה רגילה ליגע במה שהיא עסוקה בו שמא תטמאהו, וסתמה עומדת מרחוק היא ולא נגעה, **אבל לא בזמן שהיא טהורה.** דהואיל וסתמה נוגעת, חיישינן שמא תשכח ותאכל (שם).